

RADA GMINY
w Tuszowie Narodowym

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XI/96/2016

RADY GMINY TUSZÓW NARODOWY

Z DNIA 2 MARCA 2016 ROKU

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY TUSZÓW NARODOWY
DO ROKU 2020

Tuszów Narodowy, luty 2016

Spis treści

WPROWADZENIE	ROZDZIAŁ I. PODSTAWY PRAWNE I STRATEGICZNE TWORZENIA STRATEGII	
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.		4
1.1. Dokumenty europejskie.		4
1.2. Dokumenty krajowe.		4
1.3. Dokumenty regionalne.		5
1.4. Krajowe regulacje prawne.		5
ROZDZIAŁ II. ZASADY PRACY NAD STRATEGIĄ.		6
ROZDZIAŁ III. CHARAKTERYSTYKA GMINY TUSZÓW NARODOWY.		7
3.1. Podstawowe informacje o gminie. Położenie, powierzchnia.		7
Ludność		7
Gospodarka.		9
Oświata		9
Gminny Zakład Aktywności Zawodowej		10
Zabytki		11
Organizacje pozarządowe.		11
ROZDZIAŁ IV. SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY		12
4.1. Diagnoza sytuacji społecznej		12
4.1.1 Rynek pracy i bezrobocie		12
4.1.2 Edukacja		13
4.1.3 Pomoc społeczna		14
4.1.4 Przestępczość		18
ROZDZIAŁ V. ANALIZA SWOT		19
ROZDZIAŁ VI. KIERUNKI ROZWOJU GMINY.		20
6.1. Wizja		20
6.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania		20
I. Cel strategiczny: Skuteczny system opieki nad rodziną.		22
II. Cel strategiczny: Skuteczny system ochrony zdrowia.		23
III. Cel strategiczny: Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.		24
IV. Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców.		25
ROZDZIAŁ VII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII		26
7.1. Harmonogram wdrażania Strategii.		26
7.2. Monitoring i ewaluacja Strategii.		27
7.3. Zmiany w Strategii.		27

WSTĘP

Polityka społeczna w ostatnich latach uległa znacznym przekształceniom, na co bez wątplenia, miały wpływ przeobrażenia społeczne i gospodarcze. Pomimo wieloletnich zmagania ze zmieniającą się rzeczywistością, część społeczeństwa nie radzi sobie z dynamiką zmian zachodzących w naszym kraju, nadal biernie oczekując, że to państwo przejmie odpowiedzialność socjalną za obywateli. Takie podejście umacniało poczucie bezradności i rozbudzało postawy roszczeniowe. W związku z tym, nastąpiła zmiana w podejściu do polityki społecznej. Obecnie promuje się zasadę pomocniczości, w ramach której rodzina i jednostka ma brać współodpowiedzialność i współdziałać w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, co ma skłonić osoby wymagające pomocy, do zmiany swojego nastawienia z „biorcy”, na aktywne włączenie się w proces rozwiązywania problemu, z wykorzystaniem swoich możliwości.

W związku z powyższym, na szczeblu gminnym, istotnego znaczenia nabiera zdolność do strategicznego planowania działań lokalnych, z wczesnym wykrywaniem zagrożeń, ale także z wykorzystaniem pojawiających się szans. Taką rolę pełni Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS), która pozwala na racjonalizację polityki społecznej na szczeblu gminnym. Strategia określa misję, wyznacza cele strategiczne oraz działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania problemów oraz zminimalizować ich skutki. Istotne znaczenia, przy jej opracowaniu, ma rzeczywista diagnoza sytuacji społecznej i czynników wewnętrznych. Realizacja założeń Strategii, powinna przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Do 2015 r. obowiązywała zaktualizowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuszów Narodowy, przyjęta uchwałą Rady Gminy w dniu 30 grudnia 2008 r.

WPROWADZENIE

ROZDZIAŁ I. Podstawy prawne i strategiczne tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, wynikającym z art. 17 pkt. 1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 182), który przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuszów Narodowy jest zgodna z kierunkami polityki w sferze społecznej, zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniższy rozdział przedstawia podstawowe dokumenty strategiczne, które stanowią przesłanki dla strategii.

1.1. Dokumenty europejskie.

* Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” (realizowana poprzez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”).

1.2. Dokumenty krajowe.

- * Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030
- * Strategia Śródkresowa Kraju Polska 2020
- * Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
- * Krajowy Program Reform KPR
- * Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 - 2020
- * Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- * Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011- 2016
- * Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011- 2015
- * Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

* Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego

1.3. Dokumenty regionalne.

* Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

* Strategia Rozwoju Gminy Tuszów Narodowy na lata 2014 - 2024

1.4. Krajowe regulacje prawne.

* Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, z późn. zm.);

* Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.)

* Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm);

* Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225);

* Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.);

* Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);

* Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581 z późn.zm.);

* Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332, z późn. zm.);

* Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 157);

* Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1286 z późn zm.);

* Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 224, z późn. zm.);

* Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.);

* Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121);

* Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239);

- * Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.);
- * Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.);
- * Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm.);
- * Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. 2014 r. poz. 150, z późn. zm.);
- * Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U z 2015 r. poz. 2082, z późn. zm.);
- * Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.)
- * Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 162, z późn. zm.).

ROZDZIAŁ II. Zasady pracy nad strategią

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Tuszów Narodowy została opracowana na podstawie danych statystycznych, sprawozdań jednostek gminy oraz badań ankietowych dorosłych mieszkańców gminy i uczniów gimnazjalnych. Pracami nad nową strategią kierowała Komisja ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuszów Narodowy (powołana Zarządzeniem Wójta Nr 78/2015, z dnia 31 grudnia 2015 r.). Zróżnicowany skład grupy sumujący wiedzę, doświadczenie i kompetencje pozwala kompleksowo spojrzeć na problemy. Poprzez te działania oraz analizę SWOT wyznaczone zostały cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji założeń Strategii.

Rozdział III. Charakterystyka Gminy Tuszów Narodowy

3.1. Podstawowe informacje o gminie.

Położenie, powierzchnia.

Gmina Tuszów Narodowy jest jedną z 10 gmin należących do powiatu mieleckiego. Położona jest w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na terenie Kotlinie Sandomierskiej. Gmina od strony północnej graniczy z Gminą Padew Narodowa, od wschodu z Gminą Cmolas, na południu sąsiaduje z Gminą Mielec i miastem Mielec, a od strony zachodniej z Gminą Gawłuszowice.

Mapa powiatu mieleckiego.

Gmina Tuszów Narodowy składa się z 14 sołectw:

Babicha, Borki Nizińskie, Czajkowa, Dębiaki, Grochowe I, Grochowe II, Jaślany, Józefów, Ławnica, Malinie, Pluty, Sarnów, Tuszów Mały, Tuszów Narodowy. Powierzchnia Gminy wynosi 89,24 km². Według danych z roku 2014 r. Na obszar gminy wynoszący 8951 hektarów, składają się:

- użytki rolne: 5457 hektarów
- użytki leśne: 2821 hektarów
- inne : 673 hektary.

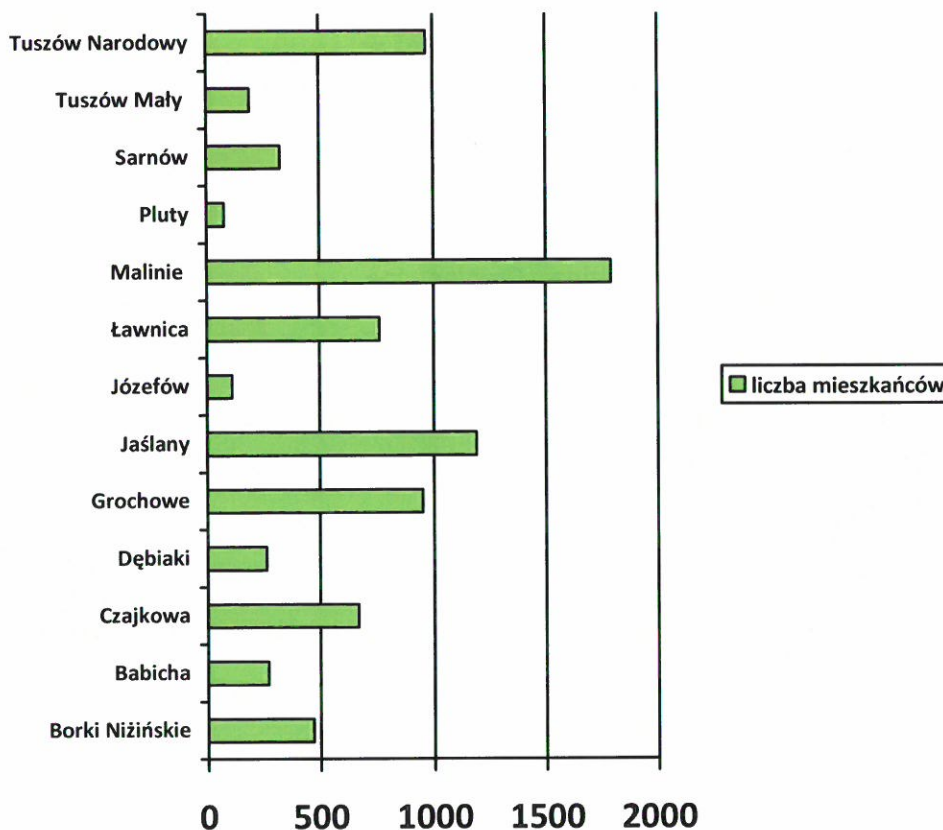
Ludność

Według danych z 31 grudnia 2015 r. Gminę zamieszkuje **8045** mieszkańców. Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 90/km² i jest zbliżony do średniej gmin Powiatu Mieleckiego (89,7 osób/km²), ale znacząco mniejszy od wielkości tego wskaźnika dla powiatu (155 osób/km²). Jest również niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa podkarpackiego, liczącej około 119 osób/km², od średniej w kraju, liczącej 122 osoby/km². Niemniej jednak, w porównaniu do gmin wiejskich województwa (średnio 75 osób/1km²), obszar gminy charakteryzuje się znacznie większym zagęszczeniem ludności. /dane GUS – BDL/

Tabela 1. Zaludnienie w Gminie Tuszów Narodowy

Opis	Ogółem		Kobiet		Mężczyzn	
	osób	%	osób	%	osób	%
populacja	8045	100	4014	49,89	4031	50,11

Źródło : Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym

Liczba mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy z podziałem na sołectwa.

Strukturę wieku zamieszkałej ludności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w Gminie Tuszów Narodowy w 2015 r.

Wiek	Przedprodukcyjny	Produkcyjny	Poprodukcyjny
Kobiety	728	2476	620
Mężczyźni	774	3032	415
Razem	1502	5508	1035

Źródło: Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym

W Gminie Tuszów Narodowy nie występuje zjawisko „starzenia się społeczeństwa”. Świadczy o tym zdecydowanie większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Ruch naturalny wg płci w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	2014		2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Urodzenia	40	39	41	56
Ogółem urodzenia	79		97	
Zgony	26	41	31	34
Ogółem zgony	67		65	
Przyrost naturalny	14	-2	10	22
Ogółem	12		32	

Źródło: Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym

Na przestrzeni 2 lat zaobserwować można wzrost liczby urodzeń oraz zbliżoną liczbę zgonów, od kilku lat można zaobserwować dodatni przyrost naturalny.

Gospodarka

Gmina Tuszów Narodowy ma charakter rolniczo-przemysłowy. W rolnictwie przeważają małe gospodarstwa rolne. Jest kilka dużych gospodarstw, których produkcja nastawiona jest na materiały siewne, hów trzody, hodowla koni, hodowla drobiu oraz uprawa wierzby energetycznej. W gminie działa 248 firm, w tym kilka większych zakładów przemysłowych (np. Zakład Produkcyjno-Handlowy Jana Tarapaty, Zakład Usługowo-Produkcyjny Tadeusza Tarapaty, Zakład Metalowy Wojciecha Ortyła, Zakład Metalowy Mirosław Głowa), które wywierają duży wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Oświata

Na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych wraz z oddziałami przedszkolnymi, 3 przedszkola oraz publiczne gimnazjum. Łącznie edukacją objętych jest 920 dzieci, w tym:

- ✓ Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Tuszowie Narodowym (202 uczniów)
- ✓ Zespół Szkół w Jaślanach, w ramach którego działa:
 - Publiczne Przedszkole w Jaślanach (26 dzieci)
 - Szkoła Podstawowa im. bł. Ks. Jerzego Popiełuszki (86 uczniów + 23 dzieci „0”)
- ✓ Zespół Szkół w Maliniu, w ramach którego działa:
 - Szkoła Podstawowa im. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Maliniu (134 uczniów + 62 „0”)
 - Publiczne Przedszkole w Ławnicy (38 dzieci)

- ✓ Szkoła Podstawowa w Borkach Nizińskich
- ✓ Szkoła Podstawowa w Czajkowej
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Gen. Władysława Sikorskiego w Tuszowie Narodowym z filią w Grochowie (115 uczniów + 39 „0”) , w skład której wchodzi:
 - Punkt Przedszkolny w Tuszowie Narodowym (48 dzieci)

Infrastrukturę związaną z upowszechnianiem kultury i oświaty, obok szkół i przedszkoli w gminie tworzą:

- ✓ Wiejski Dom Kultury i Rekreacji w Grochowie,
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym (z filiami w Jaślanach Ławnicy, Sarnowie i Maliniu),
- ✓ Centrum Pamięci im. gen. W.E. Sikorskiego (działające pod patronatem GBP)
- ✓ Domy Ludowe, świetlice wiejskie

Centrum Pamięci gen. W.E. Sikorskiego

Dom Ludowy w Jaślanach.

Gminny Zakład Aktywności Zawodowej

Od grudnia 2007 r. rozpoczął swoją działalność Zakład Aktywności Zawodowej w Maliniu, który działa w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zakład został utworzony w celu zatrudniania osób niepełnosprawnych, pochodzących z powiatu mieleckiego, posiadających znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności. Praca w zakładzie ma przygotować zatrudnionych do życia w otwartym środowisku, poprzez rehabilitację zawodową i społeczną. Ponadto ważnym zadaniem jest udzielenie pomocy osobom niepełnosprawnym w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego funkcjonowania w miarę ich indywidualnych możliwości. Zakład zatrudnia 40 pracowników niepełnosprawnych z terenu gminy oraz powiatu mieleckiego.

Zabytki

Główne zabytki gminy to Kościół w Sarnowie z 1833 r. oraz dom z 1869 r. w którym 20 maja 1881 r. urodził się generał Władysław Eugeniusz Sikorski; w domu tym od 1990 r. funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna oraz utworzone w 2011 r. Centrum Pamięci im. gen. W.E. Sikorskiego.

Organizacje pozarządowe

Odzwierciedleniem potencjału społecznego gminy jest aktywność mieszkańców, która przejawia się w działalności

licznych organizacje pozarządowe, o różnym profilu działalności, w tym:

- ✓ Towarzystwo Społeczno-Kulturalne im. Gen. Wł. Sikorskiego w Tuszowie Narodowym
- ✓ Europejskie Stowarzyszenie Kobiet „Nasze Grochowe II”
- ✓ Stowarzyszenie Oświatowo-Wychowawcze „OJCOWIZNA” w Tuszowie Narodowym
- ✓ Stowarzyszenie Kobiet w Borkach Nizińskich
- ✓ Stowarzyszenie „Jaślany”
- ✓ Stowarzyszenie Awiatyczne Tuszów Narodowy
- ✓ Stowarzyszenie „Leśne Echo” w Czajkowej
- ✓ Klub Dobrej Współpracy Grochowe I
- ✓ Stowarzyszenie „Tuszowska ścieżka”
- ✓ Klub Jeździecki Stajnia Jaślany

Grupy nieformalne:

- ✓ Koło Gospodyń w Jaślanach
- ✓ Koło Gospodyń „Śwarne Babki” w Maliniu
- ✓ Koło Gospodyń w Dębiakach
- ✓ Koło Gospodyń w Babisze

Bazę sportową gminy stanowi 7 Ludowych Klubów Sportowych, które dysponują boiskami oraz zapleczem technicznym (wyjątek stanowi LKS Grochowe):

- ✓ Ludowy Klub Sportowy SOKÓŁ Malinie
- ✓ Klub Sportowy Tuszów Narodowy
- ✓ Ludowy Klub Sportowy JUTRZENKA Ławnica
- ✓ Ludowy Klub Sportowy Dębiaki

- ✓ Ludowy Klub Sportowy Babicha
- ✓ Ludowy Klub Sportowy PITMARK Jaślany
- ✓ Ludowy Klub Sportowy STRAŻAK Grochowe

Dodatkowo do dyspozycji mieszkańców pozostają 2 wielozadaniowe boiska sportowe:

- ✓ Kompleks boisk sportowych „Orlik” w Jaślanach
- ✓ Wielofunkcyjne boisko sportowe z placem rehabilitacyjnym w Tuszowie Narodowym.

Kompleks boisk „Orlik” w Jaślanach.

Wielofunkcyjne boisko w Tuszowie Narodowym

W każdej miejscowości (wyjątek stanowią Pluty i Tuszów Mały), działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (łącznie 13).

Rozdział IV. SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY

4.1. Diagnoza sytuacji społecznej

4.1.1 Rynek pracy i bezrobocie

W Gminie Tuszów Narodowy nadal poważnym problemem społecznym jest bezrobocie. Świadczą o tym dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu, które obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Tuszów Narodowy

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba bezrobotnych, w tym:	516	491	487
Kobiety	267	274	282
Mężczyźni	249	217	205
Z prawem do zasiłku	49	68	69

Źródło: statystyka PUP w Mielcu (www.pup.mielec.pl)

Na przestrzeni 3 lat nieznacznie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych (o 5,6%). Na koniec 2015 r. liczba bezrobotnych z Gminy Tuszów Narodowy stanowiła 6,8% ogółu bezrobotnych w powiecie mieleckim. Strukturę bezrobocia obrazuje poniższa tabela.

Tabela 5. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby bezrobotne)

Wyszczególnienie	2015
Do 25 roku życia	81
Do 35 roku życia	162
Grupa wiekowa 45-59	115
Bez kwalifikacji zawodowych (wykształcenie gimnazjalne i niższe)	126
Z wykształceniem zawodowym	184
Z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	95
Z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	66
Z wykształceniem wyższym	38
Długotrwale bezrobotne	137

Źródło: PUP w Mielcu z dnia 2015-12-28

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode do 35 roku życia oraz osoby w wieku 45-59 lat. Największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z niskim wykształceniem i bez kwalifikacji zawodowych.

4.1.2 Edukacja

Dane Urzędu Gminy oraz szkół z terenu gminy wskazują, że w ostatnich latach liczba dzieci uczęszczających zarówno do szkół podstawowych, jak i gimnazjum jest zbliżona, jednak porównując z danymi sprzed 10 lat, widać wyraźny spadek liczby dzieci (aż o blisko 29%), co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Tuszów Narodowy na przestrzeni 3 lat w klasach I-VI oraz gimnazjum, w zestawieniu z danymi sprzed 10 lat.

	2005/2006	2013/2014	2014/2015	2015/2016
SP Tuszów Narodowy z filią w Grochowem	174	129	127	115
SP Borki Nizińskie	108	59	53	43
SP Czajkowa	132	69	68	71
SP w Jaślanach	82	95	91	86
SP w Maliniu	131	109	118	134
Publiczne Gimnazjum w Tuszowie Narodowym	285	198	203	202
Razem	912	659	660	651

4.1.3 Pomoc społeczna

Instytucją organizującą pomoc społeczną w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji wypłacane są zasiłki stałe, okresowe, celowe, finansowane są składki zdrowotne i dożywianie dla dzieci oraz świadczone są usługi opiekuńcze. Pomoc społeczna przyznawana jest rodzinom najczęściej z powodu ubóstwa, ale także bezrobocia, niepełnosprawności, alkoholizmu, długotrwałej choroby oraz zdarzeń losowych. Dokładne dane przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Rodziny korzystające z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	2014	2015
Liczba rodzin korzystająca z pomocy, w tym z tytułu:	591	558
Bezrobocia	209	197
Niepełnosprawności	72	73
Długotrwałej choroby	77	74
Alkoholizmu	8	7
Ubóstwa	225	207

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. w porównaniu z rokiem 2014 znacznie się zmniejszyła – o 33 rodziny, tendencja ta dotyczy problemu ubóstwa, alkoholizmu, długotrwałej choroby oraz bezrobocia. Wyjątek stanowi problem niepełnosprawności, gdzie o 1 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy. Wyraźna jest tendencja spadkowa, jednak wciąż wysoka liczba rodzin pobierających świadczenia wskazuje na to, że wiele rodzin potrzebuje wsparcia i pomocy. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że z pomocy korzystają również rodziny niewydolne wychowawczo (73 rodziny w 2014 i 2015 r.) oraz rodziny wielodzietne – 23 rodziny (135 osób) oraz odpowiednio w 2015 r. – 29 rodzin (165 osób).

Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się w literaturze przedmiotu w różnorodny sposób. W świadomości społecznej pojęcie ubóstwa oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek i jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej. Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,

- nieudolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym, obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Najsilniej koreluje z bezrobociem, typem rodziny i niskim poziomem wykształcenia. Niepokojącym zjawiskiem jest utrwalanie się i dziedziczenie ubóstwa, czego efektem jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie. Bardzo niepokojący jest problem popadania w ubóstwo rodzin aktywnych zawodowo, które jednak osiągają bardzo niskie dochody. Istotnym jest, że problem ubóstwa nabiera z czasem cech trwałości, prowadzących do wykluczenia.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym za rok 2014 wynika, że aż 225 rodzin (633 osoby) korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, a w 2015 r. 207 rodzin (576 osób).

Osoby niepełnosprawne i starsze

Obowiązująca definicja mówi, iż niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy” /ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 1997 r./. W art. 1 mówi się też, że ustawa ta dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem. Nie wystarczy zatem poczucie bycia osobą niepełnosprawną z powodu złego stanu zdrowia – musi to potwierdzić odpowiednia komisja (zespół).

W roku 2014 z powodu niepełnosprawności z pomocy tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 72 rodziny (155 osób), a w 2015 - 73 rodziny (obejmujących 143 osoby w rodzinie).

Schorzeniami powodującymi niepełnosprawność są najczęściej:

- choroby układu krążenia,
- dysfunkcje narządów ruchu,
- schorzenia neurologiczne,
- uszkodzenia narządów wzroku,
- uszkodzenia narządów słuchu,
- schorzenia psychiczne lub upośledzenia umysłowe.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat i nie wszyscy niepełnosprawni korzystają

z pomocy ośrodka. Istotnym jest, aby oprócz pomocy finansowej dla osoby niepełnosprawnej podjąć się tzw. rehabilitacji kompleksowej, rozumianej jako wieloaspektowy proces społeczny, którego celem jest między innymi integracja społeczna. Istnieje potrzeba pomocy osobom niepełnosprawnym, czy to fizycznie czy umysłowo, polegającej na eliminowaniu ograniczeń związanych z funkcjonowaniem społecznym takich osób oraz przygotowaniu do samodzielnego radzenia sobie w życiu codziennym, do korzystania z różnych form kształcenia, do wykonywania pracy i stworzeniu w środowisku społecznym i otoczeniu fizycznym odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania tych jednostek. Istotną rolę w tym zakresie pełni Zakład Aktywności Zawodowej w Maliniu, który zatrudnia 40 osób niepełnosprawnych z terenu gminy i powiatu mieleckiego, co jednak nie zaspokaja wszystkich potrzeb.

Osoby starsze (w wieku poprodukcyjnym) stanowią ponad 12% ogółu społeczeństwa. Starzenie się człowieka prowadzi do zmiany jego sytuacji społecznej. Zaprzestając pracować zawodowo, traci się wpływ na wiele spraw, dotychczasową pozycję w środowisku. Typowe trudności wieku starczego to: poczucie osamotnienia, pogarszanie się stanu zdrowia, niewystarczające emerytury i renty, złe warunki materialne i mieszkaniowe, niezaspokojenie podstawowych potrzeb. Potrzeby osób starszych to między innymi: opieka, towarzystwo, potrzeby finansowe, zagospodarowanie czasu wolnego. W przypadku osób długotrwale chorych niezbędna jest pomoc pielęgniarki, opieki społecznej i ciągłego kontaktu z ośrodkiem zdrowia. Osoby te nie tyle wymagają wsparcia finansowego, ile szeroko pojętej opieki: medycznej, pielęgniarskiej, społecznej oraz pomocy w załatwianiu podstawowych spraw bytowych. Formą wsparcia dla tych osób są usługi opiekuńcze, medyczne i specjalistyczne w domu podopiecznego oraz pomoc w załatwianiu codziennych spraw życiowych. W 2015 r. usługą opiekuńczą w domu podopiecznego objęto 11 osób w 8 rodzinach. Jednakże wydaje się, że opieka GOPS tylko w niewielkim stopniu jest w stanie zaspokoić potrzeby seniorów, a priorytetem jest poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu (np. Kluby Seniora).

Alkoholizm

Według najnowszych definicji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Zjawisko alkoholizmu dotyczy także mieszkańców gminy Tuszów Narodowy, nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych Ośrodka jest bardzo skomplikowany i trudny do przezwyciężenia, ponieważ obok alkoholizmu

występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze, często jest to zjawisko ukryte, a wielu podopiecznych nie zdaje sobie sprawy z uzależnienia.

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której celem jest pomoc dla osób uzależnionych oraz szeroko rozumiana profilaktyka.

W 2015 r. z pomocy materialnej, GOPS w Tuszowie Narodowym udzielił wsparcia z powodu nadużywania alkoholu 7 rodzinom (12 osób), w 2014 było to odpowiednio 8 rodzin (16 osób).

W ramach działalności GKRPA działa Gminny Punkt Konsultacyjny, w którym dyżury pełni terapeuta, udzielając porad osobom uzależnionym i współuzależnionym członkom rodzin.

W 2014 r. na rozmowy zostało wezwanych 18 osób, z tego 2 podjęły leczenie. W 2014 r. i 2015 r. w czasie 24 godzin dyżuru terapeuta udzielił 34 porady dla uzależnionych i współuzależnionych członków rodzin. Dodatkowo, z porad Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu, w 2014 r. skorzystało 28 osób (15 mężczyzn, 13 kobiet), na oddziale dziennym przebywała 1 osoba; z kolei w 2015 r. 35 osób (20 mężczyzn, 15 kobiet) i jest to tendencja wzrostowa.

Niepokojącym zjawiskiem jest coraz częściej spożywanie alkoholu przez młodzież, co przyczynia się do nasilenia zachowań aspołecznych, osłabia hamulce moralne, pobudza agresję.

Według danych badań ankietowych, przeprowadzonych w 2015 r. wśród 188 uczniów Publicznego Gimnazjum w Tuszowie Narodowym, 20% zadeklarowało, że zdarzyło się im spożywać alkohol. Badania te pokazują, jak istotne jest prowadzenie różnorodnych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest działaniem zamierzonym i wykorzystującym przewagę siły lub zaprzestaniem działania, skierowanym przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienia i szkody. Przemoc może przybierać różne formy:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuszowie Narodowym wynika, że w 2014 r. 21 rodzin, a w 2015 r. – 18 rodzin, dotknął problem przemocy; w tych rodzinach założono tzw. „niebieska kartę”. Odpowiedzią na ten problem było powołanie gminnego Zespołu

Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. GOPS udzielił wsparcia z tego tytułu 3 osobom (w 2014 r.) i 1 osobie (w 2015 r.).

Zdrowie i opieka zdrowotna

Mieszkańcy gminy korzystają z usług Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Tuszowie Narodowym. Informacje uzyskane w NZOZ wskazują, że mieszkańcy zwracają się najczęściej z problemami zdrowotnymi takimi jak: problemy zwyrodnieniowe, nadciśnienie, choroby układu krążenia, choroby wieku starczego, alkoholizm, cukrzyca, choroby psychiczne. Opiekę medyczną sprawuje: 2 lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej, 1 pielęgniarka POZ i higieny szkolnej, 2 pielęgniarki POZ i środowiska. Zatrudniony jest również lekarz stomatolog. Według danych GUS (BDL) na 1 mieszkańca gminy przypada średnio 1 porada udzielana w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i stanowi jedynie 25% średniej dla powiatu (4 porady /mieszkańca).

Mieszkańcy gminy mają dostęp do apteki, która mieści się w Tuszowie Narodowym. Największym problemem mieszkańców na terenie gminy, jest utrudniony dostęp do specjalistów (kardiologa, ginekologa, pediatry, okulisty).

4.1.4 Przestępczość

Niepokojącym zjawiskiem w Gminie Tuszów Narodowy jest zwiększająca się liczba przestępstw. Potwierdzają to dane Komisarjatu Policji w Tuszowie Narodowym, przedstawione 5 lutego 2016 r., przy okazji konsultacji na temat bezpieczeństwa na terenie gmin: Tuszów Narodowy, Gawłuszowice oraz Padew Narodowa. Liczba przestępstw na terenie Gminy Tuszów Narodowy w 2015 r. wyniosła 218 (w tym 46 kryminalnych), co stanowi blisko 84% wszystkich przestępstw na terenie 3 gmin (Gawłuszowice – 8, Padew Narodowa – 34). /Dane KPP w Tuszowie Narodowym/.

Rozdział V. Analiza SWOT

Na podstawie dostępnych danych o gminie oraz przeprowadzonych konsultacji opracowano analizę SWOT, która umożliwi rozpoznanie mocnych i słabych stron, a także istniejące potencjalne szanse i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego.

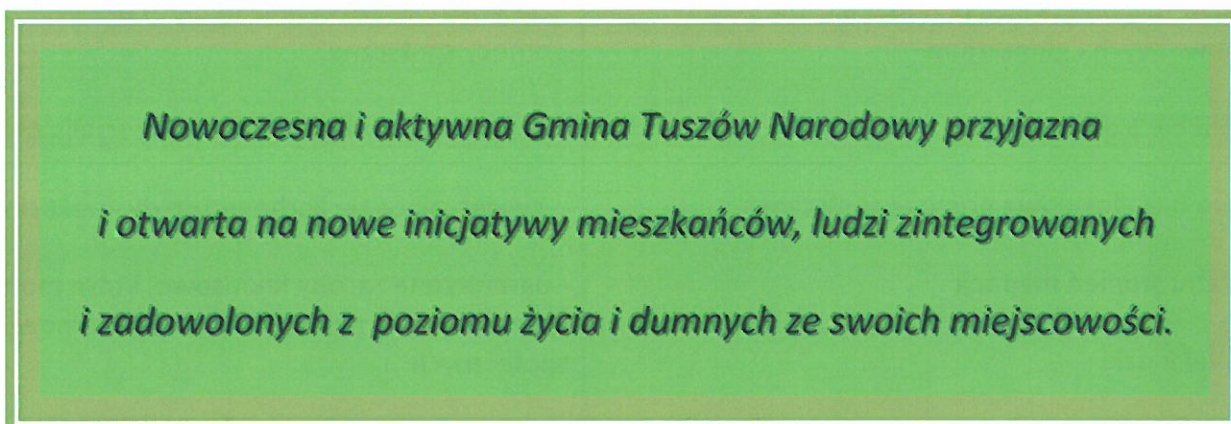
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dobre rozpoznanie środowiska lokalnego - punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych alkoholizmem oraz przemocą w rodzinie - doświadczenie GOPS w realizacji projektu systemowego - doświadczona kadra GOPS - dobrze rozwinięta sieć przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum - dobra baza oświatowa - dobra baza lokalowa pomocy społecznej - dodatni stopień migracji - kapitał ludzki - dobra współpraca między GOPS, policją, władzami gminnymi, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi - liczne organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby dzieci - niewystarczająca baza sportowo-rekreacyjna - mała liczba zajęć rekreacyjno-sportowych - niskie dochody gminy - niewystarczające środki finansowe - zjawisko „dziedziczenia biedy” i uzależnienia od pomocy społecznej - utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów - zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych - ograniczone zasoby finansowe, które można przeznaczyć na rozwiązywanie problemów społecznych - zwiększająca się „postawa roszczeniowa” części społeczeństwa - zwiększająca się bezradność i bierność w rozwiązywaniu własnych problemów przez świadczeniobiorców - obszary zdegradowane
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - proSPORTowa i proREKREACYJNA postawa władz gminnych - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> - migracja zarobkowa młodych ludzi - wzrost przestępczości w regionie - przekazywanie nowych zadań pomocy

<ul style="list-style-type: none"> - moda na prowadzenie zdrowego stylu życia - aktywność III sektora z terenu gminy - środki z UE na lata 2014-2020 - rozwój sektora ekonomii społecznej (GZAZ) 	<p>społecznej, przy jednoczesnym zmniejszeniu środków na ich realizację</p> <ul style="list-style-type: none"> - długotrwałe uzależnienie od pomocy społecznej - starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń przeznaczonych dla osób starszych - łatwy dostęp dzieci i młodzieży do środków uzależniających, nowe rodzaje uzależnień - ubożenie części społeczeństwa, przyczyniające się do powstawania patologii społecznych
--	--

Rozdział VI. Kierunki rozwoju gminy

6.1. Wizja

Zespół przygotowujący strategię uznał, że wizja wyznaczona w poprzednim dokumencie strategicznym, jest nadal aktualna, a zmian należy dokonać tylko na poziomie celów i zadań.

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

6.2. Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Określenie działań strategicznych ma na celu zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, uzyskania stanu wolnego od niedostatku, bądź od obniżenia poziomu życia spowodowanego utratą możliwości zarobkowania, chorobą, inwalidztwem, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Przesłaniem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Gminie Tuszów Narodowy oraz zapewnienie mieszkańcom odpowiednich

warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin. Działania pomocy społecznej, mają na celu doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielnienia i umiejętności rozwiązywania własnych problemów i uniezależnienia się od pomocy społecznej.

I. Cel strategiczny: Skuteczny system opieki nad rodziną

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Budżet	
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	Udzielanie skutecznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie	Organizowanie spotkań ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp. Podnoszenie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Organizowanie wsparcia asystenta rodziny. Działania informacyjne dot. problemu przemocy w rodzinie.	GOPS Zespół Interdyscyplinarny	- liczb zorganizowanych spotkań - liczba przeszkolonych osób - liczba rodzin objętych wsparciem - liczba zorganizowanych działań	Środki własne i zewnętrzne
Działania na rzecz wspierania rodziny, w tym dysfunkcjami, z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży Działania na rzecz zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych	Organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów. Zatrudnienie specjalistów, oraz prowadzenie spotkań z pedagogiem, psychologiem, logopedą itp. Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, kół zainteresowań, warsztatów itp. Aktywizowanie środowiska rodzinnego celem zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży. Współdziałanie instytucji w zakresie przeciwdziałania ubóstwu wśród dzieci i młodzieży.	NGO, szkoły, przedszkola GOPS, gmina, szkoły	- liczba godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych - liczba zorganizowanych spotkań - liczba osób objętych wsparciem - liczba osób objętych wsparciem	Środki zewnętrzne Środki zewnętrzne
	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Organizowanie półkolonii, wyjazdów, wycieczek itp. Organizowanie zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych. Organizowanie kółek zainteresowań, zespołów artystycznych itp. Organizowanie zajęć świetlicowych dla dzieci i młodzieży.	NGO, GOPS, GKRPA, WDKIR, gmina, szkoły	- liczba osób objętych wsparciem - liczba zorganizowanych zajęć - liczba osób objętych wsparciem - liczba osób objętych wsparciem	Środki zewnętrzne i własne

I.1. BENEFICJENCI:

1. Osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie;
2. Dzieci i młodzież;
3. Instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
4. Organizacje pozarządowe;
5. Nauczyciele.

I.2. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
3. Sytuacja finansowa gminy.

I.3. TERMIN REALIZACJI: zadania ciągłe w realizacji: 2016-2020

I.4. ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

II. Cel strategiczny: Skuteczny system ochrony zdrowia

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet
Poprawa zdrowia mieszkańców	Zwiększenie dostępnych usług medycznych	Poszerzenie oferty lekarzy specjalistów.	NZOZ	- liczba dyżurów lekarzy specjalistów	Środki zewnętrzne.
	Promocja zdrowego stylu życia	Organizowanie pogadanek, spotkań ze specjalistami żywienia itp. Organizowanie konkursów, warsztatów dot. promocji zdrowego trybu życia.	NGO, szkoły, przedszkola	- liczba zorganizowanych spotkań - liczba zorganizowanych kursów, warsztatów	
Rozwiązywanie problemu uzależnień	Prowadzenie punktu leczenia odwykowego	Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.	GKRPA, GOPS	- liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, środki zewnętrzne.
	Kształtowanie asertywnych postaw wobec narkotyków	Prowadzenie kampanii antyalkoholowej i antynarkotykowej (pogadanki, ulotki).	szkoły, GKRPA	- liczba zorganizowanych kampanii - liczba uczestników kampanii	

II.1. BENEFICJENCI:

1. Mieszkańcy gminy;
2. Rodziny osób uzależnionych;
3. Dzieci i młodzież;
4. Instytucje działające w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom;
5. Organizacje pozarządowe;
6. Nauczyciele;
7. NZOZ.

II.2. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, NZOZ i mieszkańców gminy na rzecz systemu ochrony zdrowia.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

II.3. TERMIN REALIZACJI: zadania ciągłe w realizacji: 2016-2020

II.4. ŹRÓDŁO DANYCH: dokumentacja podmiotów realizujących zadania

III. Cel strategiczny: Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet
Działania na rzecz osób bezrobotnych	Wzrost kompetencji i wiedzy dostosowanych do potrzeb rynku pracy	Organizowanie prac społecznie użytecznych, staży itp. Realizowanie projektów mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób bezrobotnych.	Gmina, PUP Gmina PUP, GOPS	- liczba osób objętych wsparciem - liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, środki zewnętrzne
	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom pozostawania bez pracy	Organizowanie wsparcia materialnego (pomoc żywnościowa z Unii Europejskiej SEAD).	Banki Żywności NGO, Gmina	- liczba osób korzystających ze wsparcia	
Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych	Realizowanie projektów mających na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych.	GOPS Gmina	- liczba zrealizowanych projektów - liczba osób biorących udział w projekcie	Środki zewnętrzne
	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Poszerzenie działalności Gminnego Zakładu Aktywności Zawodowej w Maliniu.	Gmina GZAZ	- liczba nowych miejsc pracy	
Wsparcie dla osób starszych	Działania na rzecz zaspokajania potrzeb osób starszych	Doskonalenie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych. Aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób starszych i niesamodzielnych.	NGO GOPS	- liczba osób objętych wsparciem - liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
	Aktywizacja osób starszych	Organizacja imprez integrujących mieszkańców, w tym osoby starsze.	NGO, WDKIR, szkoły	- liczba imprez integracyjnych	

III.1. BENEFICJENCI:

1. Osoby bezrobotne;
2. Osoby niepełnosprawne;
3. Osoby starsze;
4. Instytucje rynku pracy;
5. GZAZ.

III.2. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, instytucji rynku pracy i mieszkańców gminy na rzecz zatrudnienia.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
3. Sytuacja finansowa gminy.

III.3. TERMIN REALIZACJI: zadania ciągłe w realizacji: 2016-2020**III.4. ŹRÓDŁO DANYCH:** dokumentacja podmiotów realizujących zadania

IV. Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców

Cel szczegółowe	Cele operacyjne	Zadania	Wykonawcy	Wskaźniki	Budżet	
Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług w sferze sportu, rekreacji i kultury	Tworzenie różnicowanej oferty kulturalnej	Tworzenie kół zainteresowań dla mieszkańców. Organizowanie spektakli, festiwali, wystaw, konkursów. Organizowanie spotkań autorskich i wykładów z dziedziny kultury. Organizowanie imprez o charakterze patriotycznym. Doposażenie instytucji kultury.	WDKiR NGO szkoły GBP gmina	- liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia - liczba zorganizowanych imprez - liczba zorganizowanych spotkań - liczba zorganizowanych imprez - liczba doposażonych obiektów	Środki własne i środki zewnętrzne	
	Rozwój instytucji promujących sport	Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców. Organizowanie wycieczek turystyczno-krajoznawczych.	NGO gmina WDKiR	- liczba zorganizowanych zajęć - liczba zorganizowanych wycieczek	Środki własne, środki zewnętrzne	
	Rozwój organizacji pozarządowych	Doposażenie i poprawa bazy sportowej.		NGO gmina	- liczba doposażonych i zmodernizowanych obiektów	Środki własne, środki zewnętrzne
	Aktywizacja mieszkańców gminy w działaniach na rzecz społeczności lokalnej	Wspieranie działalności lokalnych NGO, KGW. Promocja działalności organizacji pozarządowych.		WDKiR gmina GBP	- liczba zrealizowanych działań - liczba działań promocyjnych	Środki własne, środki zewnętrzne

IV.1. BENEFICJENCI:

1. Mieszkańcy gminy;
2. Instytucje kultury i sportu;
3. Organizacje pozarządowe.

IV.2. WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy na rzecz rozwoju kultury, rekreacji i sportu.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
3. Sytuacja finansowa gminy.

IV.3. TERMIN REALIZACJI: zadania ciągłe w realizacji: 2016-2020**IV.4. ŹRÓDŁO DANYCH:** dokumentacja podmiotów realizujących zadania

ROZDZIAŁ VII. System wdrażania Strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Tuszów Narodowy obejmuje zasięgiem czasowym okres pięciu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Na podstawie diagnozy, wyznaczono cele strategiczne i zadania, które dotyczą najistotniejszych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Tuszów Narodowy. Warunkiem efektywnej realizacji strategii, jest stała ocena realizacji poszczególnych zadań, której celem jest wychwycenie zachodzących zmian, ewentualnych nieprawidłowości oraz stopnia efektywności realizacji. Te elementy będą wykorzystane do wprowadzenia korekt w zapisach strategicznych.

Realizacja celów określonych w strategii determinuje konieczność zaangażowania wszystkich możliwych zasobów, na poziomie państwowym, regionalnym i lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów szeroko rozumianych NGO, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy i samoorganizacji obywateli. W wielu przypadkach, samopomoc jest bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Realizatorami celów strategii, a tym samym twórcami i koordynatorami poszczególnych zadań będą:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- ✓ Rada Gminy;
- ✓ Urząd Gminy w Tuszowie Narodowym;
- ✓ Policja;
- ✓ GKRPA;
- ✓ szkoły;
- ✓ Wiejski Dom Kultury i Rekreacji w Grochowem;
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna w Tuszowie Narodowym;
- ✓ Organizacje pozarządowe i społeczne, Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

7.1. Harmonogram wdrażania Strategii

ETAP I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuszów Narodowy na lata 2016-2020”. <i>Termin realizacji: I kwartał 2016 r.</i>
ETAP II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią. <i>Termin realizacji: lata 2016 – 2020</i>
ETAP III	Monitoring i ewaluacja Strategii. <i>Termin realizacji: na koniec każdego roku w latach 2016- 2020</i>
ETAP IV	Uzupełnianie i korekta Strategii o nowe zadania i programy. <i>Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii</i>
ETAP V	Podsumowanie i ocena Strategii. <i>Termin realizacji: IV kwartał 2020 r.</i>

7.2. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na powyższe corocznie (na koniec IV kwartału) sporządzany będzie raport z realizacji strategii i przedkładany Wójtowi Gminy Tuszów Narodowy. Raport, przygotowywany przez Zespół d/s Wdrażania i Monitorowania GSRPS, uwzględni będzie wskaźniki określone dla osiągnięcia celów operacyjnych. Zadaniem Zespołu będzie także opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian w dokumencie. Za realizację w/w działań odpowiedzialny będzie powołany w tym celu koordynator.

7.3. Zmiany w Strategii

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania, zarówno wewnątrz Gminy jak i w jej otoczeniu, długookresowy charakter planowanych działań, zachodzi konieczność modyfikacji Strategii. Najlepszą metodą na wprowadzanie zmian w dokumencie jest jego weryfikacja w społecznym procesie, zbliżonym do tego, jaki towarzyszył obecnej aktualizacji Strategii.

Przewiduje się dwie procedury aktualizacji dokumentu:

- **standardową** – Strategia będzie minimum raz na rok poddawana przeglądowi oraz aktualizacji w oparciu o raport Zespołu d/s Wdrażania i Monitorowania Strategii, który będzie przygotowywał odpowiednie dokumenty dotyczące zakresu i treści tych zmian. Po ich akceptacji przez Wójta przedłożone zostaną one do akceptacji Radzie Gminy i przyjęte Uchwałą;
- **pilną** – w uzasadnionych przypadkach (dynamicznych zmian społecznych, potrzeby szybkiej reakcji na zachodzące procesy itp.) możliwe będzie wprowadzenie zmian w zakresie ustaleń operacyjnych na wniosek Zespołu d/s Wdrażania i Monitorowania Strategii szybką ścieżką decyzyjną na podstawie Zarządzenia Wójta.